

ПРИКАЗИ:

*Др Велько М. Мартиновић,
Институт за друштвеноекономска истраживања
Титоград, 1975.*

ШУМСКА ПРИВРЕДА У РАЗВОЈУ ЦРНЕ ГОРЕ

Шумарство и индустрија за прераду дрвета, односно шумска привреда у ширем смислу, представља веома значајну привредну област у економици Црне Горе — истакао је В. Мартиновић у Уводу своје књиге објављене под наведеним насловом. У послеријатном привредном развоју наше Републике шумска привреда задржала је значајно и стабилно мјесто. Она запошљава око 10% укупно запослених, а приближно толико учествује у друштвеном производу и националном доходу. Потребно је напоменути да је ово остварено при релативно ниским инвестиционим улагањима.

Поред економског значаја шумске привреде, посматрано кроз производњу и прераду дрвета, шумско богатство има посебну улогу и далеко већи значај опште корисне функције, као и за развој других привредних грана. Улога шуме, односно шире биогеоценозе, постаје све већа у условима убрзаног техничко-технолошког напретка. Стога се од стране друштвене заједнице све више наглашава потреба постизања равнотеже између искоришћавања и обнављања шума. Све ово поставља пред науку и праксу у шумарству задатак да оно ријеша многе компликоване проблеме значајне за развој ове привредне гране, а да се при томе истовремено задовоље друштвени захтјеви који проистичу из опште корисних функција шума. Зато су резултати комплексних истраживања у овој области др В. Мартиновића велики допринос за брже и ефикасније рјешавање бројних проблема и супротности које оптерећују ову привредну грану.

Др Мартиновић је на основу истраживања постојећих услова и досадашњих кретања шумске привреде одредио њено мје-

сто и улогу у свеукупном развоју Црне Горе. Ово је у ствари био и основни циљ истраживања аутора књиге.

Књига је подијељена на девет поглавља и садржи велики број графичких приказа, табела, фотографија и прегледних карата.

У првом и другом поглављу аутор је указао на значај природних ресурса, посебно шумског богатства, за општи привредни и културни развој друштвене заједнице.

Изучавајући значајне услове за развој шумске привреде Црне Горе (треће поглавље) аутор полази од чињенице да ову привредну грану треба посматрати у оквиру општих природних и привредних прилика подручја. На основу истраживања природних услова констатује да Црна Гора, посебно њен сјевероисточни дио, има све услове за развој интензивне шумске привреде. То је и навело дра Мартиновића да своја истраживања усмјери претежно на овај регион.

У овом поглављу приказан је и анализиран шумски фонд; површине шума и шумских земљишта, величина и структура дрвне масе и прираста, обим искоришћавања и др. За вријеме ових истраживања још није било завршено комплетно уређивање шума у сјевероисточном региону, тј. нијесу биле завршене шумско-привредне основе. Зато се подаци изнесени у књизи о неким величинама шумског фонда, просјечног прираста и просјечног годишњег етата разликују од величина утврђених шумско-привредним основама. Без сумње да је недостатак података о структури и величини шумског фонда, који резултирају из премјера шума, имао утицаја при даљим анализама у овој студији.

У петом поглављу, најобимнијем и најзначајнијем дијелу студије, аутор је исцрпно и студиозно, са обиљем података, анализирао развој шумске привреде Црне Горе од њеног настанка до завршетка истраживања. Прво је укратко обрадио развој ове привредне гране за период до II свјетског рата. За експлоатацију шума у том периоду карактеристично је само искоришћавање четинарског дрвета за индустријску прераду, односно продају. То је довело не само до девастације многих шума него и до измјене структуре у многим четинарско лишћарским шумама, па газдовање њима још увијек представља велику тежкоћу. У преради дрвета тај период карактерише подизање већег броја мањих шланских објеката за резање четинарских трупца.

У дијелу студије који се односи на период послје II свјетског рата дат је преглед развоја ове привредне гране кроз: капацитете шумарства и индустрије за прераду дрвета, обим шумско-узгојних радова, обим производње у искоришћавању шума

и у преради дрвета, запосленост и кадрове, обим инвестиционих улагања, затим кроз економске показатеље, извоз производа шумарства и индустрије дрвета итд. Производњу у искоришћавању државних шума, нарочито у почетку овога периода, карактерише много већи обим четинара. У времену од 1946—1951. учешће четинара у укупном обиму сјеча било је 80%, а за период од 1967—1971. смањило се на 63%. У индустрији дрвета пилански капацитети су кроз читав послјератни период заузимали доминантну улогу: 1947. у укупној продукцији 95,9% а 1971. год. 41,9%.

Значајна су сазнања аутора о међузависности и утицају шумске привреде на остале привредне гране, које је дао на крају овога поглавља.

У шестом поглављу, поред анализа садашњих услова привређивања у шумској привреди Црне Горе вриједна су ауторова запажања и закључци о израженој диспропорцији у развоју ове привредне гране, које се посебно огледају између обима искоришћавања шумског фонда и обима шумско-узгојних радова, као и подигнутих објеката за прераду дрвета и приносних могућности шума.

У седмом поглављу, аутор указује на основне правце и циљеве привредног развоја Црне Горе за наредни период, а затим и шумске привреде. Из ових предвиђања произилазе и мјере које треба предузети да би се остварили постављени циљеви развоја. У оквиру свеукупног развоја аутор шумску привреду ставља на треће мјесто (послије енергетско-металуршке и туристичке привреде). Дајући глобалну квантификацију развоја ове привредне гране предвиђа да ће се у њој број запослених и доходак у 1980. удвостручити.

У деветом поглављу аутор је синтетизовао закључке до којих је дошао проучавањем и који представљају посебну вриједност ове студије.

Објављивањем књиге еминентног научног радника дра Вељка М. Мартиновића Црна Гора је први пут добила вриједну студију о досадашњем развоју шумске привреде. Уз раније издање дра Д. Вучковића, ова књига представља значајно научно домаће дјело за шумарску науку и праксу. Научна сазнања и мисли аутора књиге биће велика помоћ стручном кадру у рјешавању сложене проблематике у шумској привреди. Студија ће својим научним поставкама истовремено бити корисна научним и стручним радницима и у осталим дисциплинама и гранама изван шумске привреде.

Видак Пејовић, дипл. инж.